

Celške NOVINE.

Vrednik: Professor Valentin Kunšek. —

Te novine pridejo vsako sredo na svetlo: cena za četrtno leta 48 kr. pa pošti 30 kr. sr

Nro. 18.

25. Vinotoka 1848.

Mojim ljudstvam!

Prisiel sim v Olomovec (Olmutz), kir se mislim tačas muditi, in Moje očetno serce potrebo občeti, vzposnati zvestega nagnanja prijetno očitnost, ktero Mi je ljudstvo povsod skazalo, ko sim te sem popotoval. Če sim v sredi Svojih vojsakov popotoval, se je to za to zgodilo, ker hudovolni ljudi deželo prebajajo, in ker nisim mogel povsod z Svojim svestim ljudstvom obdani biti.

Deželani Mojih dežel! Zavpajte v Svojga Cesarja — Vaš Cesar zavupa v Vas. Zagotovljena Vam je odrešiva, ktero Vam je že oznanena postava obhvalila zavolj poprejših podložnih, na granta in pozemlji ležečih odrajtil; namre tlake, desetine i. t. d.; in jaz ponovim zavolj tega Svoje Cesarzko besedo, kakor sim to ted na Svojim popotovanju večkrat z besedo na znanje dal.

Terdno sim sklenil Vam te odrešive varovati. Bodite tedaj pokojni, svesti deželani Moji! in brez skerbi; in ako bi se ljudi najdlji, ki bi si prizadevali, besedo Vašega Cesarja v Vaših očeh natolcovati [ob vup pripraviti], imajte nje za izdavec na Meni in na svojemu blagorju, in ravnajte se po temu.

V Olomovec 15. Vinotoka 1848.

Imperialkaiserlich

Wesenberg k.

En celškiga hroga.

• Če Dunajskim prigodbam 6. Vinotoka vse to slečemo, kar se je njim pregnanega in lašnega pridjalo, in golo pravico pri korenini poprimemo, budemo najdlji dva na sebi različna, pa v resnici terdno zvezana uda, kterih se je poslužila stranka obstoje preklucije, to je stranka učeno-ved-

nega proletarstva [šusterjov], in stranka Madjarstva, ktera pa sopot razpade v plačano, in od lubezni proti domovini vneto; in te dve stranke ste kervavi punt tega dne vadignile.

Menjštvo derjavnega zbora je vidilo, da bo zmagan od srede in leve strani, na ktere se je podpiralo ministerstvo, ktero je v deželah vup imelo, če se ne bodo te dve

stranke v strahu imele skuz proletarstvo z orožjem obilano. To izpeljati pa ni bilo varno, dokler se ni prirajala skuz kak večji punt priložnost.

Kossuth je rekel: En milijon dam za punt na Dunaji — in govj, važnij se je skuz Madžarsko zlato punt na Dunaji z gorčicoj željoj tiste stranke zelene, ktera nima vupa, pri prilodnemu deržavnemu zboru zvolena bit; ktera pa vupa, da bo k nar vikišim vradam povikišana, na rassah derhali, če bi mogoče bilo ti derhali vlado v roke spraviti. Eden vud tega punta, ki se je napil kervi sivega in častivrednega moža, je bila tedaj častisarnost rijačov [sunjarjov]; in drugi Kossuthova stranka. Pervi se je na drugega vkljaljal.

Vse to, kar so nam od Reakcije naprej kvasili, je prasno in obrekljivo (opravljivo); in to že vidimo na tistik, ki lažnive podvuke okolj raztresajo — na trudu, s ktermu si prizadevajo nas iz steze pravičnosti zapeljati — vidi se to na potu, k'njim in obrazi stoji, kader s, prizadevajo tistim usta zamašiti, kteri njim tu in tam zapergovorijo, da reč, za katero se trudijo, ni pravična.

Misel pravice je nebesna iskra, ki v serce pravičnih pade in se vnaame, in tam brez zvonajnega podpihovanja poserčnosti plamen podvige. Zdalj pa Jelčić, ta predbojak slavjanske svobodnosti, kaj je storil tacega, kar bi pravo vstavno svobodo avstrijskih deržavljanov podkopati znalo? Da on s svojim visoko-serčnim ljudstvom, in kterga je izrasil, Avstrijo vkup zderžati, in njo veliko in mogočno storiti hoče vkub puntarski nemško-republikanski stranki — da je v ti dobi, ko je vstavni samovladni prestol v ucvarnosti bil, ko je 60.000 Dunajčanov, ki niso več svojga življenja zvesti bili, iz stolniga mesta pobegnulo, — da je v ti dobi pri Dunajskim zidami se pokazal, persilen skuz ustanovitvost vojske in v previdnosti prigodh, ktere bi se prigoditi znale, da bi mesto k mira in pokoju, in če ravno s kervjovj spravil?

Alj je kakor avstrijski general mogel drugač ravnati?

Jelčić je za svobodo pisal, govoril in delal v taistemu času, ko si ne nihče ni vupal prosto oglasiti. Ravno zato, ko svobodo hoče, je meč potegnil in serc z poserčnostjovj, ktero vstvari pri resnično velikemu in junaškemu možu občaljenje, da bo za pravico se bojal. Tako moramo reči sprjeti,

tako nam bodo jasne; in zapostja je vse prizadevanje nam to skuz zvijace drugač razložiti.

Nikdar se ne more beseda našega Cesarja narej vzeti alj zviti; temu nasprotistojijo milijoni možov kakor ne promagiva armada, ki za svobodo vse, vse daje, in če bi ravno v brezvupno boju drugega orožja ne imeli, kakor lahte in zobe! Tedaj bi se vstopili vkup milijni prostih možov vseh narodov in jezikov vsi za enga, eden za vse — in armada, ki iz prostih Avstrijanov obstoji, bi se k nam pridružila. — Živi Avstrija prosta in mogočna!

Iz Marburga: 18 dan tega mesca je šlo 18000 Horvatov skuz naše mesto. Ti Horvati so bili od vzdige [Landsturm], ktero general Todorovič nad Madžarje peljal; ko se je pa Jelčić proti Dunaju obrnil, je tih 18000 damo poslal, ki so večel kmeti. Od treh do šestih so skuz Marburg marširali; ni bilo slišati nobenega hrupa; v svojih opaskah so tih stopali. Vidile so junaške trupla in od sonca ogerene berkašte lica. Vtrudeni so bili od dolgega popotvanje. Od Turške seje noter do Dunaja in sopot nazaj so noč in dan pod milim nebam. Zvonaj Marburga na polu so se vsedili in prenočovali; dobili so 18000 mlekov kruha 90 centov mesca in 40 sečov [klafter] derv. Povsod so se popolnoma mirno zaderžali, vse lepo plačali, in če je njim kdo kako repo alj kus kruha dal, so vse za hvalo vzeli. Na lesenih razmih so si meso napol spekli in zraven staro pesm od Kraljoviča peli. Ko so lačen želodec potolažali, se je vsak v svojo čoha alj surko zavil, sebe in svoje lube, ki jih že dolgo ni videl, bogu priporočil, in na goli zemli tako sladko zaspal, kakor da v gorki postli ležal. Dež je bil, kakor da bi bilo nebo odperto in vmes se je bliskalo. Kadar se je zahliškalo, so se vidile trupla meričam podobne; groza se je obšla, zakaj spomnil sim se na Kralja Matjaža, ki z svojoj armadovj v frajnanovi jami leži, mislil sim, gotovo je kralj Matjaž vstal, in cel svet hoče premagati. Mislil sim: Draga zemla, ti nam na temu svetu vse daš, živč, obleko in veselje, in kader je naše truplo starosti — trado nas v svoje krilo zaviješ. Veliko je britkosti na svetu, pa draga zemla, tega nisi ti krivi, ampak nevaležni ljudi, ki se vmed seboj preganjajo. Mislil sim: osmnaest jezevrov serc tukej bije z iskrenoj ljubeznovj za

dom in za Cesarja; pa kako dolgo bodo bile? Ne bo 50 let preteklo, in zemlja jih bo krila. Se dalje bi bil v dežni stal, pa zbudil me bil iz sanj eden ki se mi je prijazno bližal s i „Mojim, dajte mi duhana.“

Vprašali mu pa zdaj bote, kaj je nje gnalo tako dajto? Za koga so toliko preterpeli? — Brati Slovenci! Ljubezen proti domovini in proti Cesarju jih je prisorala, svoje žene, otroke, starše in sestre zapustiti in se v boj podati. Zivili svesti Horvati!

Skrebe.

Iz Dunaja.

Knez Windiŕgrac ima zdaj po Cesar-skim vzkazu vse Avstrijske armade pod seboj zvonaj Laške armade, katero sivi junak Radecky vodi. Knez Windiŕgrac ima tud velike oblasti od Cesarja, kakor so Cesar sami oznanili. Dunaj je okolj in okolj zapert, tud po Dunavi se njim živež pripeljati ne more. Od dne do dne je več dragina; dobronisljoči ljudje, ki niso mesto zapustiti mogli, so v strahu, da bi derhal, ki v o-rožjem okolj budi, ropati ne začela. Če ravno časopisi govorijo, da je vse mirno in pokojno, njim vendar ni verjeti, ker tako pisati morajo, kakor Dunajsko ljudstvo hoče. Dunajčani, ki begajo nam le žalostne novice iz Dunaja prinesejo, ktere so Dunajskim časopisam ravno nasproti. — Deržavni zbor se zmiram posvetuje, in reče se vedno, da je še zmiram polnoštevilen. Devet in dvajset Pemskih poslancev je zbor zapustilo; odšlo je tud nekaj Tirolskih in Krajskih poslancev. Stajerski poslanc gospod od Thinnfeld, ki je tud zbor zapustil, je dones v Graškemu časopisu očitno povedal kateri vzroki so ga prisorali Dunaj zapustiti. Vmed drugim je rekel, da deržavni zbor ni več prost v svojim posvetovanju in sklepanju, zato, ko ga razserdita truma v sredi ima. Mi popolnoma Thinnfeldovim besedam verjamemo, Thinnfeld je mož, kterga vsak spoštoje, kdor ga pozna, naj že bo knez alj purger alj kdo drugi. Če tedaj taki moži iz Dunaja bežijo, mora tedaj naš vup v deržavni zbor oslabeti.

Madžari so Dunajčanam pomoč obljubili, pa ko je Madžarska armada do Avstrijske meje prišla, so se vojsaki branili črez mejo it, rekóe, da se nočejo s svojemu kralju, Avstrijskemu Cesarju, vojskovati.

Za Madžarje je 6. Vinotoka Dunajska kri dekla, mo obetali so si oslepeli Dunajčani veliko pomoč od Madžarov, zdaj so nad njoj popolnoma obypuali. Bog daj da bi

so k svojemu milemu Cesarju nazaj verudli. Očitno njim je obljubil, da njim ne bo nobene svobode prikrajšal, in svojo cesarsko besodo je njim zastavil.

Tisti bataljon grenadirjev, ki se je branil nad Madžarje iti, zavolj kterga se je 6. dan Vinotoka pust vzdignil, se je blizu Dunaja sopet žbral in sopet je prostovolja svojemu Cesarju prisegel. Vboge vojsake tega bataljona so bili tedaj napojili, in v pjanosti so se zoperstavili.

Vsak dan iz Pemskega in Marskega vojsaki na železnici prihajajo, in Windiŕgracovo in Jelacičovo armado pomnožijo.

Slovenske dozele.

Iz Lublaue. *Hzoglas slovenskiga društva Lublani.* Nepričakovane prigodbe današnjega časa, posebno pa posledne silne prekucije na Dunaji, ktere edinst in moč našiga cesarstva podkupujejo, in so clo Cesarja prisorale, do so vdrugie Dunaj zapustili, budijo vsaciga zvestiga prijatla edine in močne Avstrije, do se zavé, de je naša domovina v nevarnosti. Sami Cesar nas kličejo, de naj se krepko ustavimo okoli troja avstrijskiga cesarstva — torej tudi slovensko društvo ne sme v taki potrebi križama rok deržati, ampak se mora za pravično reč po svoji moči potegniti. Zato je že snidam prvi razglas po Slovenskih dezelah poslal, danes pa drugiga — in stem je preskočil ozke meje svojih postav. Torej sklenemo, dokler ne bo velki zbor, kteriga homo berž ko bo moč poklicali, zdajjaj sklep poterditi, l. razdelk društviuh postav za ta čas [provisorisek] takole premeniti:

Namen slovenskiga društva je omikanje slovenskiga jezika, porzdiga slovenske narodnosti v soglasni podlogi pod ustano avstrijskiga cesarstva, in tedaj varovanje pravie slovenskiga naroda na postarini poti.

Vsi drugi razdelki ostanejo pri starih.

Po sklepu izverstniga zbora slovenskiga društva v Lublani 15. Nozoperska 1848.

(Slov.)

Iz Koroškiga 20. t. m. Kakor po Krajnu tako vlada posebno na Koroškim nemakularna hudobni duhi; ali kažo mi moglo drugači biti, ker se tukaj Slovesinina nikoli ni učila. Po šest in še več let je šolska mladost po slovensini žvekala, brez da bi ji bila, kdaj prav h teki šla. Zato se ni čuditi, da

taki na nemško kopito nabiti ljudi, tudi zdaj nobeniga nagucnija v sebi ne občutijo, slovensine se poprijeti—oni so ptiču enaki, katiri po tem, ki je skoz več let zapert bil, svojo ječo, ako ravno ma durci odpreš, ne zapusti, ker se je zrinosti že navadil. Pa ako ravno ti, katirih dolžnost bi imela biti, za slovensino se oglasiti in truditi, dokler je še čas, od nje molčijo; in se še zmiram, kder morajo po svojim poklicu kaj slovenskiga povedati, na nemških kerhlih davijo; ali pa celimu slovenskimu narodu škodljivo spanje troglivosti spijo; se na drugej strani, taki, od katirih bi narmanj kaj takiga mislil, kmoti brez posebne, učenosni v slovensini glasiti jensejo.

Zo kjerbodi so se kmeli slovensine veseliti jeli, pa odkar so Dunajčani rablovanje in puntovanje začeli, odkar se povsod vpije: „Landsturm“ odkar nemci po kerčmah in kafeterijah Jelačića, Radeckiga in vse, ki se za njuh potegujejo z ustni obcajajo, Hervate pobijajo, so se našim kmetam glave tako zmesale, da ne vedo kam pes noge moli. Pa kaj se bomo jim čudili ker Belaške novice „Käruthens Volksfreund“ vse ludi skor ob pamet pripravijo!

(Slov.)

Vojska Ezhed.

Sierčno odide
Od doma slovenec
Up solze na brise
Na lep slave venc.

Bog vas obvarji,
Zdaj mati moja,
Za me ne jokajte,
De ni sim doma.

Z Bogam zdaj dekle,
Ostani zvesto,
Daj serce mi svoje,
De pojde z meno.

Slovenec je brez straha
Se nič ne boji.
Za Cara veselo
Zivljenje pusti.

O! dekle ne jokaj,
Kakor brašt stojim,
Mam persa železane,
Se smert ne bojim.

Cesarju potreba
Hrabrih mozi,
Slovenci! za njega
Naš serce gori.

Za njim hodimo
Kam kol nas pelja;
In sercu ljubimo
Cesarja našga.

Fanny Haussmann.

Zdravien.

Zdravo Stajarska Dežela
V kojoj vsigdar su vesela
Prava deca Slavenska
Hirskog' roda Slavnoga.

Sada zdigni gori času
Brat; — i pi za zdravje naše —
Slavno skriksi: mili Bog
Poživi roda „Hirskog“

Živi Bože ti Slaveno
Skrainskog' s Stajarskog plemena
Horvat — Slavon — Dalmatina
Hirije svakog' vernog sina.

Toči jošce jedno času
Za vso drugo braco našu
Celog' roda Slavjanskoga
Invernog' daha Hirskog.

Bože živi sve Jiire
Da se slože in rasire
V Jezika kreposti
I vu staroj vernosti.

Fr. Muric,
Latomerski.

Porčan.

V sastavku: „V Celi kerti rijejo“ se je gospod Škrebe zagovoril, in ni amo pozabili popraviti. Cesar Friedrich IV. je Cele z zidovjam obdal, ne pa Ferdinand.

Vr.